

Vorbereidend
Wetenschappelijk
Onderwijs

Afnametijdstip 2

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o. Voorts heeft de CEVO op grond van artikel 39 van dit Besluit de *Regeling beoordeling centraal examen* vastgesteld (CEVO-02-806 van 17 juni 2002 en bekendgemaakt in Uitleg Gele katern nr. 18 van 31 juli 2002).

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven en het proces verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door de CEVO.

1a De directeur kan een tweede corrector aanwijzen. In dat geval dient in dit correctievoorschrift voor "gecommitteerde" telkens te worden gelezen "tweede corrector". Indien de directeur geen tweede corrector aanwijst zijn de betreffende bepalingen niet van toepassing.

2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces verbaal en de regels voor het bepalen van de cijfers onverwijld aan de gecommitteerde toekomen.

3 De gecommitteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door de CEVO.

4 De examinerator en de gecommitteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.

5 Komen zij daarbij niet tot overeenstemming dan wordt het aantal scorepunten bepaald op het rekenkundig gemiddelde van het door ieder van hen voorgestelde aantal scorepunten, zo nodig naar boven afgerond.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de CEVO-regeling van toepassing:

1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.

2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommitteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.

3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:

3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;

3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;

3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;

3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;

3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;

3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;

3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen.

4 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.

5 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.

6 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan de CEVO. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.

7 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.

8 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen. Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Indien geen tweede corrector is aangewezen stelt de examinerator de score vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.

De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer die de school heeft vastgesteld.

De CEVO zal een waarde voor de normeringsterm N bekend maken, die zou hebben gegolden, als deze toets als centraal examen was afgenomen.

N.B.: Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.

3 Vakspecifieke regel

Voor het examen culturele en kunstzinnige vorming 2 VWO kunnen maximaal 77 scorepunten worden behaald.

4 Beoordelingsmodel

Antwoorden

Deel-
scores

Blok 1

Maximumscore 2

- 1 twee van de volgende:
- Het kind kan lezen, wat contrasteert met het feit dat in de Middeleeuwen het gewone volk doorgaans niet leerde lezen.
  - Het kind leert niet alles te geloven en kritisch te zijn, wat contrasteert met het feit dat in de Middeleeuwen een kritische houding ten aanzien van de officiële christelijke leerstellingen bestreden werd.
  - Het kind leest uit het boek *De klucht der mensheid*, een voor die tijd omstreden tekst waarin de mens wordt voorgesteld als half duivel, half engel: half slecht en half goed.

per juist antwoord

1

Maximumscore 2

- 2 Het antwoord moet de volgende strekking hebben:
De middeleeuwer had een duidelijk besef van de 'slechtheid van de mens'. Dit omdat de Kerk de middeleeuwer nadrukkelijk het besef bijbracht van Goed en Kwaad. Dit besef werd ondersteund door het geloof in een hiernamaals, waarin een goed leven op aarde werd beloond met voortleven in de hemel en een slecht leven werd bestraft met een eeuwig verblijf in de hel. Vanwege dat geloof moest de middeleeuwer zich tijdens zijn leven voortdurend bewust zijn van zijn daden.

Indien een relevant deel van het antwoord juist

1

Maximumscore 1

- 3 één van de volgende:
- publiekstrekker (door luid te spreken / te schreeuwen)
  - onruststoker (door commentaar te geven)

Maximumscore 3

- 4 –*personages*: 1
eenvoudige kostumering:
  - Maria: lichtblauwe hoofddoek met hoofdband / witte mantel / blonde pruik en wit geschminkt gezicht
  - Maskeroen: rode jurk met kraag / rode pruik met opstaand 'kroontje' / wit geschminkt gezicht met rode neus en sik
  - God: witte mantel met 'kroon' of icoonsymbool / lange witte baard / een blaasinstrument als attribuut–*decor en rekvisieten*: 1
eenvoudige aankleding:
  - achterwand van rode gordijnstof / leeg, verhoogd toneel / met wat praktische attributen als een bankje–*speelstijl*: 1
  - De spelers richten zich direct tot het publiek / maken grapjes (Maria wordt opzij gezet, God komt achter een gordijn op na een 'klaroenstoot') / de acteurs spreken luid en ondersteunen hun tekst met grote gebaren/bewegingen.

Antwoorden	Deel- scores
Maximumscore 2	
5 ☐ • <i>verschil 1:</i> De speelstijl aan het hof is (vanwege het decorum) meer ingetogen/gedeclameerd/ gesproken/beschaafd/formeel. <i>verklaring:</i> Spelen aan het hof betekent spelen voor een wezenlijk ander publiek dan spelen op straat: het niveau van de adel en/of het grote verschil in sociale positie tussen spelers en publiek veronderstellen een duidelijk andere speelstijl.	<u>1</u>
• <i>verschil 2:</i> In de uitvoering aan het hof spelen de acteurs anders ‘op het publiek’: minder beweeglijk / met minder gebaren / met minder stemverheffing. <i>verklaring:</i> Spelen aan het hof betekent spelen op een specifieke locatie / in een besloten ruimte, voor een publiek dat ervoor-gaat-zitten: dit zorgt voor een rustige omgeving om de tekst te zeggen.	<u>1</u>
<i>Opmerking</i> <i>Alleen als verschil en verklaring zijn genoemd het scorepunt toekennen.</i>	
Maximumscore 3	
6 ☐ drie van de volgende: <ul style="list-style-type: none"> • De macht van de heerser illustreren/bevestigen bij geboorten, huwelijken, bezoeken van vorsten, etc. • Het volk geestelijk/moreel stichten / het aanschouwelijk maken van bijbelse gebeurtenissen in het religieuze drama en tijdens kerkelijke hoogtijdagen • De gemeenschapsband versterken bij carnaval, stedelijke feesten, etc. • Het volk (kritisch) informeren in het geval van een specifieke politieke situatie of bij misstanden, etc. <p>per juist antwoord</p>	<u>1</u>
Maximumscore 3	
7 ☐ • <i>Politiek:</i> Toneelspelers waren voor optredens afhankelijk van de goedkeuring van stadsbestuurders en adel. Zo werden toneelspelers in tijden van oorlog/opstandigheid uit angst voor verspreiding van rellen/losbandigheid uit de steden geweerd	<u>1</u>
• <i>Economisch:</i> Toneelspelers leidden een rondtrekkend bestaan, waardoor ze geen vaste inkomstenbron hadden en afhankelijk waren van de opbrengsten van hun voorstellingen	<u>1</u>
• <i>Sociaal:</i> Toneelspelers hadden een slechte naam: zedeloos en bandeloos, vrije geesten, of: toneelspelers hadden geen legale beroepsstatus / geen burgerrecht / er was weinig achting voor het beroep	<u>1</u>
Maximumscore 3	
8 ☐ drie van de volgende: <ul style="list-style-type: none"> • Het is een Latijnse tekst; op dit soort scholen stond het onderwijs in de Latijnse taal voorop. • Het past binnen de vakken retorica en dialectica: het leerdicht is geschreven in dispuutvorm, waarbij de aspecten ‘mooi spreken’ en ‘logisch argumenteren’ aan bod kwamen. (Als het stuk gespeeld werd kwam het retorisch aspect nog meer tot zijn recht.) • Het past binnen de geestelijke opvoeding: leren kennen van de leer van de kerk (God is gerechtigheid). • Het past binnen de wereldlijke opvoeding: beoefenen van het juridische steekspel tijdens de rechtspraak. <p>per juist antwoord</p>	<u>1</u>

Maximumscore 3

- 9 drie van de volgende:
- Het is geschreven in de directe rede; dit is expressief te maken spreektaal.
  - Het stuk kent duidelijke karakters: Maskeroen, Maria en God; dit zijn speelbare personages.
  - Het stuk kent een aaneenschakeling van spreekbeurten; de personages reageren in dialogen op elkaar.
  - Het stuk heeft een dramatische inhoud: er is een conflict over de slechtheid van de mens.

per juist antwoord

1**Blok 2****Maximumscore 3**

- 10 drie van de volgende:
- Cosimo stamt uit een geslacht dat al generaties de kunsten steunt; veel van de besproken kunstenaars hebben hun carrière te danken aan zijn voorvaderen. In die zin is de opdracht een eerbetoon aan het geslacht van De' Medici.
  - Cosimo is zelf een groot kenner en liefhebber van de kunsten: het werk is aan hem besteed.
  - Cosimo zelf is ook de kunsten tot steun. Hij beschermt ze en verdient het daarom dat het boek aan hem wordt opgedragen.
  - De hoge positie van Cosimo is voor Vasari een garantie dat zijn boek de nodige status zal krijgen als hij het aan Cosimo opdraagt.
  - Vasari zelf dankt zijn positie aan De' Medici. Hij is het aan de familie verplicht om zijn werk aan hen op te dragen.

per juist antwoord

1**Maximumscore 2**

- 11 De antwoorden moeten de volgende strekking hebben:
- Ontwikkeling: Vasari schetst een ontwikkeling van de kunst in de Renaissance die is gebaseerd op het idee dat de kunst in de loop van deze periode steeds beter is geworden. Er is sprake van herleving, dan van 'doen toenemen' en vervolgens vervolmaking. In zijn eigen tijd werd dus de beste kunst gemaakt: "...en uiteindelijk hebben gebracht tot die mate van schoonheid en majesteit waarin zij zich heden ten dage bevinden"
  - Wedergeboorte: Bij het beschrijven van de ontwikkeling die Vasari ziet, stelt hij dat de kunstenaars waar hij over schrijft de verloren gegane kunst hebben doen herleven. Vasari neemt zo het begrip renaissance letterlijk. Voor hem getuigt de kunst waarover hij schrijft van de 'wedergeboorte' van de kunst van de klassieke oudheid

11**Maximumscore 1**

- 12 Het antwoord moet de volgende strekking hebben (één van de volgende):
- In de Renaissance veranderde de positie van de kunstenaar. De bezigheden van (goede) kunstenaars werden als dermate verheffend gezien dat het de moeite waard was hun levens voor de toekomst op schrift te zetten.
  - In vergelijking met de Middeleeuwen is er in de Renaissance sprake van toenemende individualiteit. Op grond van hun kwaliteiten en prestaties werden kunstenaars van elkaar onderscheiden. Kunstenaars konden uitgroeien tot bekende en geëerde persoonlijkheden, wat een reden was om hun biografieën te schrijven.

Maximumscore 2

- 13 • Leonardo da Vinci had alle kenmerken van de ideale hoveling: hij was een goed musicus, en hij kon uitstekend declameren en converseren 1
- Leonardo da Vinci was ook bij uitstek het voorbeeld van een 'uomo universale'. Hij was op de meest verschillende terreinen thuis 1

Maximumscore 2

- 14 Het antwoord moet de volgende strekking hebben:
In de Renaissance had wetenschap veelal betrekking op kennisgebieden die zich het beste lieten onderzoeken door visuele observatie en een empirische benadering. De resultaten van dergelijk onderzoek kwamen het beste tot hun recht middels visuele verslaglegging. Zoals uit de tekeningen blijkt hield Leonardo zich bezig met kennisgebieden uit de Renaissance en was hij in staat de resultaten van zijn observaties/onderzoek helder te presenteren.

Indien een relevant deel van het antwoord juist 1

Maximumscore 2

- 15 De antwoorden moeten de volgende strekking hebben:
- *Afbeelding 3*: Een kenmerk van de schilderkunst in de Renaissance betreft voorkeur voor orde, evenwicht en symmetrie in bijvoorbeeld de compositie van kunstwerken. Door de strenge symmetrie en/of evenwichtige verdeling van vorm en kleur is dit werk van Rafaël bij uitstek een voorbeeld van deze voorkeur 1
  - *Afbeelding 4*: Een ander kenmerk van de renaissance-kunst betreft het streven naar geïdealiseerde schoonheid zoals die onder andere tot uitdrukking komt in perfecte lichaamsverhoudingen. Dit werk van Michelangelo toont een vergaande belangstelling voor juist dit aspect; te zien is hoe in de vormgeving gekozen is voor een welgeproportioneerd lichaam 1

Maximumscore 2

- 16 Het antwoord moet de volgende strekking hebben (één van de volgende):
- In de Renaissance was het Vaticaan als pauselijk hof vergelijkbaar met de vorstenhoven van die tijd. Het pauselijk hof had dan ook destijds naast een religieuze ook een wereldlijke functie. Door behalve aan religieuze onderwerpen ook aandacht te besteden aan de klassieke oudheid kon het Vaticaan ook op het gebied van de kunsten wedijveren met de vorstenhoven.
  - In de Renaissance vormde het christelijk gedachtegoed de basis voor het doen en laten van de mens. Maar naast dit christelijk gedachtegoed stond het werk van auteurs uit de klassieke oudheid evenzeer in de belangstelling. Zowel het christelijk gedachtegoed als de klassieke kennis werden gezien als bronnen van waarheid. Binnen het christelijk denken in de Renaissance werd gepoogd beide bronnen met elkaar te verbinden.

Maximumscore 4

- 17 De antwoorden moeten de volgende strekking hebben:
- *Plato*: Het door Plato gemaakte gebaar naar boven geeft aan dat Plato uitgaat van de zogenaamde ideeënwereld; niet wat concreet wordt waargenomen is essentieel, maar de eraan ten grondslag liggende ideale vormen die alleen als idee bestaan 1
  - Daar kunst de nabootsing betreft van wat wordt waargenomen, kan kunst niet meer zijn dan een zwakke imitatie van de ideale vormen. (Bijgevolg slaat Plato kunst niet erg hoog aan) 1
  - *Aristoteles*: Het door Aristoteles meer naar de aarde gemaakte gebaar wijst op zijn voorkeur voor de verschijningsvormen; het wezen van de dingen is volgens Aristoteles te vinden in de concreet waarneembare werkelijkheid 1
  - Kunst hoeft geen slaafse imitatie te zijn van deze waarneembare werkelijkheid, maar kan door een persoonlijke inbreng een eigen overtuigingskracht bezitten 1

Antwoorden	Deel- scores
Maximumscore 3	
18 ☐ • Vasari kreeg met zijn benoeming status. Een hofkunstenaar had een hogere status dan een kunstenaar die binnen de vrije markt werkzaam was	<u>1</u>
• Dankzij zijn benoeming kon Vasari rekenen op een vast inkomen	<u>1</u>
• Als hofkunstenaar wist Vasari zich verzekerd van prestigieuze opdrachten. Als vorst en mecenas bepaalde Cosimo in belangrijke mate de cultuur van zijn tijd	<u>1</u>
Maximumscore 2	
19 ☐ Van hofkunstenaars werd verwacht dat zij (twee van de volgende):	
• ontwerpen maakten voor de vele versieringen en (gelegenheids)kunstwerken die tijdens de feesten in de stad moesten worden aangebracht.	
• kostuums/decors ontwierpen voor de opvoeringen van toneelstukken, dansen, voor praalwagens, etc.	
• de vele ingewikkelde machinerieën bedachten die nodig waren voor de opvoering van toneelstukken, intermedii, dansen, etc.	
per juist antwoord	<u>1</u>
Maximumscore 2	
20 ☐ • Politiek motief: Ferdinando trouwde zich in in een koninklijke familie; daar was voor hem een groot politiek belang aan verbonden omdat hij door zijn huwelijk een alliantie met Frankrijk sloot, waardoor het hertogdom Toscane een rol kon spelen in de Europese machtspolitiek. Gezien dit belang en de gasten moest hij zijn huwelijk groots vieren	<u>1</u>
• Prestige-motief: Met het organiseren van dit soort feesten zette Ferdinando zichzelf neer als vorst met een groot (wetenschappelijk en artistiek) prestige / als een groot mecenas	<u>1</u>
Maximumscore 2	
21 ☐ • De neerdalende godheid. Deze kon worden gerealiseerd door een machine, waardoor men de godheid uit de hemel liet zakken, een 'deus ex machina'	<u>1</u>
• De draak die vuur spuwt. Deze werd vermoedelijk gerealiseerd door mannen in de draak voor de bewegingen / door een rijdende machine, en Chinees vuurwerk / vuurspuwer om het vuurspuwen na te bootsen	<u>1</u>
Maximumscore 1	
22 ☐ één van de volgende:	
• Er zijn beelden over elkaar heen gemonteerd en/of opgenomen.	
• fel toneellicht bij het neerdalen van Apollo	
• het gebruik van een soort vlammenwerper	
Maximumscore 2	
23 ☐ twee van de volgende:	
• Passenmateriaal: Er is sprake van een vocabulaire van herkenbare passen, dat in dansboeken opgeschreven kon worden en van daaruit gereconstrueerd. Dat vocabulaire werd de basis van het ballet als theaterdanskunst.	
• Techniek: In de technische vaardigheden, de danstechniek, zijn de latere basale elementen van de academische dans te zien (onder andere de sprongen, de batterie, de draaien. Ook de armvoering / port de bras is wel te zien, maar nog niet ontwikkeld).	
• Choreografie: De dans is gechoreografeerd, geconstrueerd, er is sprake van groepswork en soli.	
• Theaterdans: Er is in de intermedii reeds sprake van een theatrale context: verhaal, theatrale setting, kostumering.	
• De dans treedt hier op als volwaardige/zelfstandige kunstvorm.	
per juist antwoord	<u>1</u>

Antwoorden	Deel-scores
------------	-------------

Maximumscore 2

24 De antwoorden moeten de volgende strekking hebben:

• *Opvatting over schoonheid:*

De renaissance-opvatting over schoonheid heeft betrekking op het idee dat de harmonie, de orde en regelmaat, die in de kosmos heersen in de kunst tot uitdrukking moeten worden gebracht. Schoonheid betekende derhalve evenwichtige verhoudingen, maat, orde en symmetrie

1

• *Uitvoering dans:*

De renaissancedans in dit fragment was gebonden aan regels, correcte passen en een juiste manier van uitvoeren; daarin kwam bedoelde schoonheid uitstekend tot zijn recht, of: De uitgevoerde patronen zijn sterk geometrisch/symmetrisch en passen binnen de juiste verhoudingen

1

Maximumscore 2

25 Het antwoord moet de volgende strekking hebben:

De komst van de goden en zinnebeelden uit de antieke mythologie verlenen een bovenaards prestige aan het huwelijk van Ferdinando en Christina. De verwachting wordt uitgesproken dat zijn heerschappij Toscane voorspoed en rechtvaardigheid zal brengen en hemzelf eeuwige roem.

Indien een relevant deel van het antwoord juist

1

Blok 3

Maximumscore 3

26 *-economie rond 1900:*

Veel grote Westerse industriesteden kenden begin twintigste eeuw een arbeidersbevolking die profijt had van verbeteringen in de arbeidsvoorwaarden. Deze hoefde niet meer alleen te werken om te kunnen overleven, maar kreeg financiële ruimte en vrije tijd om uit te gaan. In groten getale werden de uitgaansgelegenheden bezocht waar ragtime ontspanning bood.

1

-middelen, één de volgende:

• mechanische piano's / pianola's

• de fonograaf/grammofoon

• de stomme film, waarop ragtime dansen te zien waren / waarbij ragtime-muziek werd gespeeld

1

-eigenschappen muziek:

Het volledig nieuwe van de strakke beat en het bijzondere (gesyncopeerde) ritme sloten goed aan bij de wensen van het (nieuwe) uitgaanspubliek.

1

Maximumscore 2

27 Het antwoord moet de volgende strekking hebben:

Binnen de cultuur van het moderne stonden kunstenaars rond de eeuwwisseling en erna open voor culturele invloeden van buiten Europa. Vooral voor culturen uit Azië en Afrika hadden kunstenaars grote belangstelling; het 'primitieve' werd als voorbeeld gezien. Hierbij paste de interesse voor ragtime en later jazz: zwarte muziek die duidelijk en eenvoudig was vergeleken met de gangbare Westerse negentiende-eeuwse kunstmuziek.

Indien een relevant deel van het antwoord juist

1

Maximumscore 328 *-uitleg:*

Debussy blijft in muzikaal opzicht dicht bij de stijl van een originele ragtime. Strawinsky verwerkt het materiaal tot een geheel eigen compositie met kenmerken van de muziek van het moderne.

-Piano-Rag-Music (twee van de volgende):

- maatwisselingen
- onverwachte pauzes
- onverwachte accenten
- doorbreken/verbrokken van de muzikale lijn
- aaneenrijgen van heterogene blokken muziek
- geen duidelijke toonsoort en soms zelfs bijna atonaal

per juist antwoord

1

Maximumscore 229 In de jazzversie (twee van de volgende):

- wordt veel geïmproviseerd.
- wordt de oorspronkelijke melodie door iedere solist op eigen manier gevarieerd.
- is het tempo sneller.

per juist antwoord

1

Maximumscore 330 drie van de volgende:

- Jazzmusici werden gezien als minder goed opgeleide muzikanten. Ze speelden niet zoals goed opgeleide musici hoorden te spelen. Ze bespeelden hun instrumenten zoals ze het zichzelf hadden geleerd.
- Het betreft zwarte muziek, waarvan werd gezegd dat ze appelleerde aan primitieve gevoelens en geen beroep deed op intellectuele vaardigheden.
- Het is muziek voor danslokalen en bordelen. Daar komen fatsoenlijke burgers niet. Door je met deze muziek bezig te houden verlaag je je tot het niveau van de voormalige slaven en de fabrieksarbeiders van toen en nu.
- Dansen als de cakewalk en later de charleston met de daarbij behorende muziek en 'levensstijl' werden door veel maatschappelijke groeperingen als onfatsoenlijk gezien, leidend tot losbandig gedrag.

per juist antwoord

1

Maximumscore 231 *-eclectische houding:*

Er wordt gebruikgemaakt van alle muziek uit heden en verleden en stijlkenmerken worden tot een eigen, nieuw geheel verwerkt.

-deconstructivistische houding, één van de volgende:

- Een muziekstuk wordt niet als vaststaand beschouwd, maar laat per definitie vele interpretaties toe.
- De proceskant en niet-afsluitbaarheid van een muziekstuk wordt benadrukt / er is geen onderscheid tussen kopie en origineel / productie en reproductie, etc.
- Muziek wordt geanalyseerd, waarbij (al dan niet veranderde) elementen in een andere samenstelling tot andere samenhangen leiden / waarbij elementen als basis kunnen dienen voor een nieuw muziekwerk.

1

Maximumscore 1

- 32 Het antwoord moet de volgende strekking hebben:
In het stuk komt zowel een jazz-improvisatie ondersteund door een band in jazzbezetting voor, als een (eclectische) mix van muziek (aan het begin en aan het eind) die niet echt jazz genoemd kan worden.

Maximumscore 1

- 33 Het antwoord moet de volgende strekking hebben (één van de volgende):
- Bij Michael Brecker is sprake van jazz met een sterke invloed van latin en funk, bij Alicia Keys van een aan jazz gerelateerde stijl: soul, hip-hop.
  - Beide artiesten weten jazz en pop te integreren, waarbij Michael Brecker elementen van latin en funk in zijn jazz verwerkt en Alicia Keys jazelementen in hitparade-popmuziek.
  - Het festival biedt een dermate breed spectrum aan muzikale stijlen, dat beide artiesten in de voor het festival gehanteerde jazzformule passen.

Maximumscore 2

- 34 De antwoorden moeten de volgende strekking hebben:
- De muziek van Alicia Keys spreekt een groot publiek aan omdat de muziek herkenbaar is. Zo heeft muziekfragment 6 een duidelijke intro-couplet-refrein structuur en ligt het refrein goed in het gehoor, of: De muziekstijl is onmiskenbaar R&B, met soul in de stijl van andere muzikale grootheden als bijvoorbeeld Dionne Warwick 1
  - De muziek van Michael Brecker daarentegen is 'moeilijk'. Zo kent muziekfragment 7 ritmisch en melodisch complexe soli. Of: De muziek is uitsluitend instrumentaal. Of: De dissonante samenklanken vormen geen ingrediënten voor hitparademuziek 1

Maximumscore 2

- 35 twee van de volgende:
- Als zappend-muziek-verwerken de norm voor het publiek is geworden, wordt er niet meer naar muziek geluisterd, wat storend kan zijn voor de 'echte' muziekliefhebber en de optredende artiest.
  - De artiest wordt niet serieus genomen, maar gereduceerd tot klankbehang voor een op entertainment gericht publiek.
  - Het gevaar bestaat dat de muziekliefhebbers weg blijven, doordat de 'dagjesmensen' de sfeer gaan bepalen. Dit zou het begin van het einde zijn van een in principe goed festival.

per juist antwoord 1

Bronnen muziekfragmenten:

- 1 Scott Joplin - Maple Leaf Rag, Daniel Blumenthal piano, Autographe 148004 AF 184
- 2 Debussy - Golliwogg's Cakewalk, Gordon Fergus-Thompson piano, Brilliant Classics 6131
- 3 Strawinsky - Piano-Rag-Music, Dezsö Ránki piano, Teldec 8.43417 ZA
- 4 Maple Leaf Rag, Earl Hines and his orchestra, BBC CD 589
- 5 Willem Breuker kollektief - Zaanse pegels, Parade, BV Haast cd 9101
- 6 Alicia Keys - If I ain't got you, The Diary of Alicia Keys, BMG 82876 56990-2
- 7 Michael Brecker - Night Jessamine, Wide Angles, Verve 0044007614228

inzenden scores

Voor dit examen hoeft u geen afnamegegevens aan de Citogroep te verstrekken.

Einde